

Polityka Redakcji wobec stosowania narzędzi sztucznej inteligencji (AI) i generatywnej sztucznej inteligencji (GAI)

Mając na uwadze troskę o jakość oraz utrzymanie standardów publikacyjnych, a także dbałość o profesjonalizm Redakcja „Studiów Filologicznych UJK” w pełni podziela stanowisko i zalecenia Stowarzyszenia Wydawców Szkół Wyższych (SWSW) w kwestii stosowania narzędzi sztucznej inteligencji (AI) i generatywnej sztucznej inteligencji (GAI) w pisaniu prac naukowych. SWSW przyłącza się do stanowiska światowych organizacji promujących rzetelne badania naukowe i etyczne praktyki publikacyjne oraz wielu uznanych międzynarodowych wydawców.

Dla zachowania etyki publikowania naukowego niezbędne w tworzeniu tekstów naukowych są, jak oświadcza SWSW do spełnienia następujące warunki:

1. Autorem tekstów naukowych może być wyłącznie człowiek. Narzędzia generatywnej sztucznej inteligencji (GSI), w tym chatboty, jak ChatGPT nie mogą zostać uznane za autorów/współautorów ani cytowane jako autorzy, ponieważ nie spełniają zasadniczych kryteriów wynikających z definicji autorstwa, zwłaszcza nie mogą ponosić odpowiedzialności za rzetelność, integralność i oryginalność pracy, nie posiadają zdolności do czynności prawnych i nie mogą zarządzać prawami autorskimi, nie są w stanie stwierdzić istnienia lub braku konfliktu interesów.
2. Autorzy korzystający z narzędzi AI przy pisaniu tekstów, gromadzeniu i analizie danych, tworzeniu elementów graficznych pracy są zobowiązani do uczciwego i w pełni transparentnego ujawnienia, jakie narzędzie AI, w jaki sposób i w jakim zakresie zostało użyte oraz jaki miało wpływ na daną pracę.
3. Autorzy ponoszą pełną odpowiedzialność za treści przesłanych materiałów, również za wszystkie fragmenty, które powstały przy użyciu narzędzi AI, a tym samym ponoszą odpowiedzialność za wszelkie naruszenia etyki publikacyjnej.
4. Zaleca się, aby przy zgłoszeniu publikacji do wydania autorzy składali oświadczenie dotyczące wykorzystania przy tworzeniu pracy narzędzi wspomaganych AI, w tym chatbotów, dużych modeli językowych (LLM) czy kreatorów obrazów wraz ze szczegółowym opisem celu, zakresu i sposobu ich użycia. Autorzy powinni każdorazowo deklarować weryfikację treści stworzonych przy pomocy sztucznej inteligencji pod kątem ich poprawności (powinni potwierdzić, że w pracy zawarto wyłącznie sprawdzone fakty, twierdzenia, wyniki; określić wykonane czynności mające na celu zmniejszenie lub wykluczenie ryzyka plagiatu; potwierdzić, że sprawdzone zostały wszystkie odwołania do cytowanych prac w tekście i bibliografii załącznikowej). W przypadku czasopism zaleca się by redaktorzy i recenzenci każdorazowo ocenili zasadność wykorzystania w pracy narzędzi AI.
5. Redakcja czasopisma powinna wskazać konkretne miejsca w artykule, w którym należy zawrzeć szczegółową informację dotyczącą użycia narzędzi AI. Zaleca się, aby wspomaganie pisania tekstu narzędziami GAI odnotować na końcu w podziękowaniach lub wydzielonej sekcji pracy zatytułowanej przykładowo *Deklaracja użycia AI w procesie pisania pracy*, a w sekcji „Materiały i metody” zamieścić dokładne dane o narzędziu (Nazwa, wersja, model) oraz powódzie, zakresie i sposobie jego zastosowania, łącznie z wszystkimi komendami (promptami) użytymi do uzyskania nowego tekstu, jego przekształceń lub konwersji na tabele czy ilustracje.

Oświadczenie:

Podczas przygotowania pracy [TYTUŁ] autor/autorzy użył/użyli [NAZWA NARZĘDZIA] w celu [POWÓD]. [DOKŁADNY OPIS UŻYCIA]. Następnie autor/autorzy dokonali dokonał dokładnej, krytycznej weryfikacji tekstu, zwłaszcza pod kątem możliwości wygenerowania nieprawdziwych, niekompletnych czy stronicznych informacji, wystąpienia plagiatu lub braku/nieprawidłowego przypisania autorstwa, i zredagował/zredagowali go odpowiednio. Autor/Wszyscy autorzy akceptuje/akceptują w pełni przesłany tekst manuskryptu, zapewnia/zapewniają o braku naruszeń etyki publikacyjnej i ponosi/ponoszą pełną odpowiedzialność za treść publikacji.

Lub

Oświadczam, że nie korzystał/-am/-em z narzędzi sztucznej inteligencji na żadnym etapie prac związanych z przygotowywaniem tekstu do opublikowania.

6. Redaktorzy i recenzenci są odpowiedzialni za wszelkie treści i cytaty generowane przez narzędzia AI, a także powinni mieć wiedzę na temat ograniczeń tych narzędzi. UWAGA: redaktorzy i recenzenci powinni mieć świadomość, że chatboty mogą zachować i udostępniać publicznie przekazane im dane wejściowe, w tym treść manuskryptu, co narusza poufność przesłanego materiału autorskiego.
7. Tworzenie obrazów i filmów przez generatywną AI spowodowało naruszenia praw autorskich oraz zasad rzetelności naukowej, które pozostają, jak na razie, nierozwiązane. Przestrzegając obowiązujących praw autorskich i najlepszych praktyk etyki wydawniczej, nie należy zezwalać na wykorzystanie tych materiałów w publikacjach, chyba że stanowią przedmiot badań danej pracy. Takie przypadki powinny być każdorazowo uzasadnione w momencie zgłoszenia manuskryptu i podlegać indywidualnej ocenie przez redaktorów i recenzentów.
8. Autorzy muszą być świadomi ograniczeń narzędzi generatywnej sztucznej inteligencji, również chatbotów, jak ChatGPT, wynikających ze stroniczości, błędów i luk w wiedzy. Należy każdorazowo weryfikować dane wyjściowe, sprawdzać ich wiarygodność i poprawić wszelkie błędy lub niespójności, ponieważ autorzy w pełni odpowiadają za całą treść zgłoszoną do publikacji.
9. Należy zwrócić szczególną uwagę na możliwość popełnienia plagiatu w przypadku wygenerowanego tekstu bez oznaczenia autorstwa przytoczonych fragmentów i dołożyć wszelkich starań, aby sprawdzić i zidentyfikować wszystkie odwołania.

Źródła:

Aurelia Grejner, Małgorzata Adamczak, Beata Jankowiak-Konik (2024), *Stanowisko i rekomendacje Stowarzyszenia Wydawców Szkół Wyższych w kwestii stosowania narzędzi generatywnej sztucznej inteligencji (GAI) w pisaniu prac naukowych*, Biuletyn EBIB nr 2 (213)/2024, <https://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/911> (dostęp: 16.07.2026)

NARODOWE CENTRUM NAUKI (2016). Kodeks Narodowego Centrum Nauki dotyczący rzetelności badań naukowych i starania o fundusze na badania [online]. [Dostęp 16.07.2026]. Dostępny w: https://www.ncn.gov.pl/userfiles/file/konkursy_ogloszone_2016-03-15/opus11-zal7.pdf